

## Miljömål

Vattenförsörjningsplaner omfattas av de nationella och regionala miljömålen *Levande sjöar och vattendrag* samt *Grundvatten av god kvalitet*.

Delmål 3 i det nationella och regionala miljömålet *Levande sjöar och vattendrag* definierar vattenförsörjningsplaner enligt följande:

*Senast år 2009 ska vattenförsörjningsplaner med vattenskyddsområden och skyddsbestämmelser för allmänna och större enskilda ytvattentäkter. Med större ytvattentäkter avses ytvatten som nyttjas för vattenförsörjning till fler än 50 personer eller distribuerar mer än 10 m<sup>3</sup> per dygn i genomsnitt.*

Under åtgärdsförslag till delmål 2 i det nationella miljömålet *Grundvatten av god kvalitet* beskrivs att regionala vattenförsörjningsplaner bör upprättas.

Av det regionala miljömålet *Grundvatten av god kvalitet* framgår att vattenförsörjningsplaner bör upprättas som en del av de åtgärder som krävs för att det regionala målet skall uppnås.

Naturvårdsverket och Statens Geologiska Undersökning, SGU, föreslår att miljömålet om vattenförsörjningsplaner skall flyttas över till målet *God bebyggd miljö* under Boverkets mandat. Motivet är att vattenförsörjningen till stor del är en fråga om planering av mark och vattenanvändning.

Boverket föreslår att delmål 1 *Planeringsunderlag* under *God bebyggd miljö*, kompletteras med följande formulering. ”*Senast år 2015 ska fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier hur vattenförsörjningen och avloppshanteringen ska tryggas på ett hälsosamt, resursbesparande och miljöanpassat sätt.*”

Boverket föreslår även under delmål 4, *Naturgrus*, att inga uttag av naturgrus får ske i avlagringar med stort värde för dricksvattenförsörjningen. Vikten framhålls av att den nuvarande och framtida vattenförsörjningen säkras genom planering och att skyddet av dricksvattenförekomsterna bör ges hög prioritet.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Boverket, *God bebyggd miljö – fördjupad utvärdering av miljömålsarbetet 2007*, oktober 2007.

I regeringens miljöproposition 2000/01:130 poängteras betydelsen av att det tas fram kommunala vattenförsörjningsplaner för att garantera tillgången till dricksvatten på lång sikt. Av propositionen framgår att en vattenförsörjningsplan bland annat bör innehålla åtgärder för att effektivisera vattenanvändningen och därigenom minska vattenförbrukningen där så erfordras.

## Vattendirektivet

Sedan införlivandet av vattendirektivet<sup>2</sup> och vattenförvaltningsförordningen<sup>3</sup> arbetar Sveriges fem vattenmyndigheter för att samtliga definierade vattenförekomster skall ha en god status till år 2015. Sverige har delats in i fem distrikt som vardera Vattenmyndighet ansvarar för. Härryda kommun omfattas av Västerhavets vattendistrikt.

Vattendirektivets syfte är att säkra en tillräcklig tillgång på vatten av god kvalitet för en hållbar, balanserad och rättvis vattenanvändning, dvs skydd av vatten i största allmänhet och inte enbart skydd av dricksvatten.

Genom kartläggning och analys har vattenförekomster definierats av vattenmyndigheterna. Dessa har statusklassats och resultatet redovisas i Vattenmyndighetens VISS-databas<sup>4</sup> vilken kontinuerligt förnyas. Utgående från vattenförekomstens status skall sedan åtgärder definieras i åtgärdsprogram för att miljö kvalitetsnormer enligt 4 kap i Förordning om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön skall kunna uppnås.<sup>5</sup>

God grundvattenstatus innebär att vatten inte är salt samt att det klarar vissa definierade kvalitetskrav. Detta innebär bland annat att vattenuttag av grundvatten inte får överstiga den vattenmängd som återskapas då detta kan leda till saltvatteninträngning alternativt sättningar.

God ytvattenstatus omfattar god ekologisk status samt god kemisk status. God ekologisk status innebär att ytvattnets växt- och djurliv samt flöden, botten och strandstruktur m.m. inte får avvika mer än vad som bedöms som små avvikelser från vad som betraktas som naturligt tillstånd. God kemisk status innebär att en vattenförekomst inte får ha högre halter av förorenande ämnen än vad som gäller enligt vattendirektivets förteckning över huvudsakliga förorenade ämnen samt de miljö kvalitetsnormer som arbetas fram för prioriterade främmande ämnen.

<sup>2</sup> Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område

<sup>3</sup> Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön

<sup>4</sup> [www.viss.lst.se](http://www.viss.lst.se)

## Åtgärdsprogram och förvaltningsplaner

Åtgärdsprogrammen är bindande planeringsdokument som skall åtföljas av kommuner och myndigheter. De skall innefatta de åtgärder som krävs för att nå de mål som finns definierade i vattendirektivets Artikel 4. De skall visa vilka verktyg som skall användas, vem som skall genomföra åtgärden och när åtgärden skall vara klar. Vattenmyndigheten i Västerhavet har tagit fram ett förslag till åtgärdsprogram som ligger på remiss under tidsperioden från 1 mars till 1 september 2009. Åtgärdsprogrammen skall fastställas av vattenmyndigheten senast 22 december 2009 och åtgärderna som då fastställs skall vara vidtagna senast den 22 december 2012.

Förvaltningsplanerna syftar till att sammanställa och beskriva respektive distrikts vattenarbete. Förvaltningsplanerna kommer att fungera som en verksamhetsberättelse och kommer att utgöra ett verktyg för kommunikation mellan allmänhet och berörda myndigheter. Förvaltningsplanerna skall innehålla en beskrivning av distriktet, miljö kvalitetsnormer som berör distriktet, innehåll i åtgärdsprogrammet samt resultat av övervakning. Förvaltningsplanerna skall också fastställas under år 2009.

I regeringens proposition *Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier* anges att vattenförsörjningsplaner kan utgöra en del av de åtgärdsprogram som skall upprättas.<sup>6</sup> Den kommunala vattenförsörjningsplanen är dock lokal medan åtgärdsprogrammen respektive förvaltningsplanerna fastställs för ett helt distrikt på regional nivå. Eventuellt kan dock åtgärdsprogram alternativt förvaltningsplaner för delavrinningsområden på lokal nivå tas fram, varvid vattenförsörjningsplanen utgör ett bra underlagsmaterial.

## Miljöbalken och Vattentjänstlagen

I 3 kap. 1 § Miljöbalken anvisas att mark och vatten måste utnyttjas på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt med hänsyn till olika möjliga användningssätt och över tiden. Paragrafen lyder;

”Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företrädare skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.”

Bestämmelsen innebär att en avvägning skall göras mellan bevarandeintresset (t.ex. för framtida dricksvattenförsörjning) och värdet att ta marken i anspråk för annat ändamål.

---

<sup>5</sup> Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön

<sup>6</sup> Prop. 2000/01:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier

Kommunen är enligt vattentjänstlagen endast ansvarig för vattenförsörjningen för nuvarande eller blivande bebyggelse eller bostadshus. Detta betyder att kommunens ansvar inte direkt omfattar vattenförsörjning för verksamheter, exempelvis jordbruk eller industri. Likväl ligger det i kommunens intresse och ansvar att av konkurrensskäl medverka till att fördelningen av vattenresursen sker på ett sådant sätt att dricksvattenförsörjningen till bostadshus och annan bebyggelse kan möjliggöras.

## Plan och bygglagen

I 2 kap. 1 § Plan- och bygglagen (PBL) anges, liksom i Miljöbalken, att mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områden är mest lämpade. Paragrafen lyder;

”Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områden är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning”.

Den grundläggande hushållningsbestämmelsen i Miljöbalken och Plan- och bygglagen har alltså samma lydelse. I 2 kap. 2 § första stycket PBL poängteras den långsiktiga hushållningen:

”Planläggning skall, med beaktande av natur- och kulturvärden, främja en ändamålsenlig struktur av bebyggelse, grönområde, kommunikationsleder och andra anläggningar. Även en från social synpunkt god livsmiljö, goda miljöförhållanden i övrigt samt en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och med energi och råvaror skall främjas. Hänsyn skall tas till förhållandena i angränsande kommuner.”

I 4 kap. 1 § PBL framgår att översiktsplanen skall innehålla tydliga ställningstaganden till konflikter samt kommunens preciserade och motiverade ställningstagande till hur konflikten bör lösas vid olika slags tillståndsprövning.